

Cywilnoprawny kontekst opłat związanych z wypożyczaniem egzemplarzy bibliotecznych

Usługi biblioteczne są co do zasady nieodpłatne, ale art. 14 w ust. 2 ustawy o bibliotekach z dnia 27 czerwca 1997 r. (Dz. U. Nr 85, poz. 539 z późn. zm.) przewiduje możliwość pobierania opłat:

- 1) w formie kaucji za wypożyczone materiały biblioteczne,
- 2) za niezwrócenie w terminie wypożyczonych materiałów bibliotecznych,
- 3) za uszkodzenie, zniszczenie lub niezwrócenie materiałów bibliotecznych.

Z uwagi na to, że realizowane przez biblioteki usługi, w tym polegające na wypożyczaniu materiałów bibliotecznych, mają kontekst umowny oraz rzeczowy (materiały biblioteczne stanowią własność bibliotek), podlegają przepisom prawa zawartego w Kodeksie cywilnym.

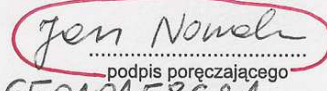

Wypożyczanie materiału bibliotecznego przez bibliotekę konkretnemu czytelnikowi stanowi *de facto* zawarcie przez bibliotekę z tym czytelnikiem umowy użyczenia. Zgodnie z art. 710 k.c. umowa ta polega na tym, że użyczający, czyli biblioteka, zobowiązuje się zezwolić biorącemu, czyli czytelnikowi, przez czas oznaczony (wynikający z regulaminu obowiązującego w bibliotece) na bezpłatne używanie oddanej mu w tym celu rzeczy, czyli materiału bibliotecznego.

Umowy użyczenia, zawierane między biblioteką a jej czytelnikami, mają charakter tzw. umów adhezyjnych, czyli takich, które nie są zawierane poprzez każdorazowe spisywanie postanowień umownych między stronami, ale w drodze tzw. przystąpienia. Czytelnik podpisując deklarację zapoznania się z regulaminem, obowiązującym w bibliotece, składa oświadczenie (przez podpisanie druku wypełnionego jego danymi osobowymi, tzw. „zobowiązania” - wzór poniżej), że zna m.in. przewidziane w nim opłaty, związane z wypożyczaniem egzemplarzy bibliotecznych i że godzi się na ich zastosowanie przez bibliotekę w przypadku wystąpienia określonych przesłanek (zagubienia, zniszczenia, niezwrócenia w terminie). W przypadku osób niepełnoletnich deklarację podpisuje opiekun, przejmując odpowiedzialność za wypełnianie zobowiązań w stosunku do biblioteki.

WZÓR ZOBOWIĄZANIA (OSOBA DOROSŁA)

ZOBOWIĄZANIE		
nr czytnika	238/08 NOWAK JAN nazwisko i imię	znak statystyczny
65010158621 (PESEL)		
(zawód/ szkoła/ klasa)		
Zyrardów, ul. Krucza 6 (adres zamieszkania z kodem, telefon)		
Warszawa, ul. Malinowa 323 (adres zameldowania stałego z kodem, telefon)		
<p>Oświadczam, że znam regulamin Biblioteki i jestem zobowiązany do jego przestrzegania i ponoszenia odpowiedzialności za spowodowane szkody. Jednocześnie wyrażam zgodę na przetwarzanie danych osobowych do celów statystycznych Biblioteki i ewentualnych roszczeń prawnych za nie zwrócone zbiory.</p>		
02.04.2008 r. data	 podpis	

WZÓR ZOBOWIĄZANIA (OSOBA NIELETNIA)

Wypełnić w stosunku do nieletnich	Przyjmuję odpowiedzialność za wypełnienie zobowiązań w stosunku do Biblioteki. Jednocześnie wyrażam zgodę na przetwarzanie danych osobowych do celów statystycznych Biblioteki i ewentualnych roszczeń prawnych za nie zwrócone zbiory.	
	 podpis poręczającego	
	NOWAK JAN (nazwisko i imię)	65010158621 (PESEL)
	Zyrardów, ul. Krucza 6 (adres zamieszkania z kodem, telefon)	Warszawa, ul. Malinowa 323 (adres zameldowania stałego z kodem, telefon)
Upoważniam do korzystania z mojego konta ..... (nazwisko i imię osoby upoważnionej)		
z następującymi ograniczeniami: ..... (zbiór, liczba wol. sztuk)		
..... (adres stałego zameldowania z kodem i telefonem osoby upoważnionej)		
..... podpis		
 Drukarnia SIERPC tel./fax 0-24 275-19-35 DRUK7263		

Wyszczególnione na wstępie trzy rodzaje opłat, związanych z wypożyczeniem materiałów bibliotecznych, nie stanowią ekwiwalentu za wykonywaną na rzecz czytelnika przez bibliotekę usługę, ale rekompensatę za poniesioną przez bibliotekę szkodę, względnie sankcję za nienależyte wykonanie przez czytelnika ciążących na nim zgodnie z regulaminem obowiązków. Opłaty pobierane przez biblioteki za uszkodzenia, zniszczenia lub niezwracanie materiałów bibliotecznych stanowią kary umowne, których zapłata w myśl art. 483 par. 1 k.c. ma na celu naprawienie szkody wynikającej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego.

Oprac. na podstawie opinii mec. Rafała Gołata

Radcy prawnego w Biurze Obsługi Prawnej
Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego